

O'QUVCHILARDA IJODKORLIKNI SHAKLLANTIRISHNING AMALIYOTDAGI HOLATI

Suvonova Kamola Raimqul Qizi

Samarqand davlat chet tillar instituti mustaqil izlanuvchisi

E-mail: suvonova_kamola@umail.uz

Annotatsiya: O'quvchilarda ijodkorlikni shakllantirishning amaliyotdagi holati shuningdek, quyidagi sifatlar: ziyraklik, tez va puxta eslab qolish, o'ylay olish, topqirlik, rivojlangan xayol, ishda tashabbuskorlik, mustaqillik va uning mahsuldorligi bolalar qobiliyatlarining ba'zi bir ko'rsatkichlari xususida fikr yuritiladi.

Tayanch so'zlar: Ijodkorlik, layoqat, tasviriy san'at, rangtasvir, intellektual, ziyrak, faxm –farosat, zehn, aqilli, rassom, ijodiy tafakkur, kreativ salohiyat, aqliy salohiyat, individ, fazilat.

Аннотация: Управление ситуацией в работе, в которой проявляется творческий потенциал учащихся, их качества: интеллект, быстрая и точная память, мышление, сообразительность, развитое воображение, инициативность в работе, самостоятельность и ее продуктивность. Состояние детской работы имеет те же показатели.

Ключевые слова: творчество, способности, изобразительное искусство, живопись, интеллектуал, умный, интеллект, интеллект, умный, художник, творческое мышление, творческий потенциал, интеллектуальный потенциал, личность, добродетель.

Annotation: The practical state of the formation of creativity in students also reflects on the following qualities: intelligence, quick and accurate memory, thinking, ingenuity, developed imagination, initiative at work, independence and its productivity are some indicators of children's abilities.

Keywords: Creativity, ability, fine arts, painting, intellectual, shrewdness, intelligence, intelligence, intelligence, artist, creative thinking, creative potential, intellectual potential, individual, virtue.

Ijodkorlik – faoliyatning turli holatlarida paydo bo'ladi. Qiziqish ilhom, intilish va boshqalar ijodkorlikning inson ongida eng oliy tarzda paydo bo'lishidan tortib, to namoyon bo'lishigacha jarayonni o'z ichiga oladi. Shaxsning ijodiy faoliyat ehtiyoji faoliyatda yangi, ilgari maqsad qilib qo'yilmagan bunyodkorlik intilishini bildiradi. Boshlang'ich sinf o'quvchilaridagi ijodiy faoliyatning har qanday kurtaklari ta'lim-tarbiya, faoliyatdan tashqarida kamol topa olmaydi.

Maktab va o'qituvchining vazifasi o'quvchilarga ta'lim berishgina emas, balki ularning qobiliyatlarini ham o'stirishdan iborat. Qobiliyatlarni o'stirishda o'quv ishining ahamiyati nihoyatda kattadir. Boshlang'ich sinf o'qituvchisi o'z o'quvchilarida qanday qobiliyatlarning borligi, ularning o'qishga bo'lgan intilishlari, o'quv materialini o'zlashtirish darajalari, eslab qolishlari va o'z bilimlarini o'quv topshiriqlarni bajarishda qo'llay olishlari, masalalarni yechishda puxta fikr yuritishlari, yozma va og'zaki nutqni qanchalik

egallaganliklariga qarab bilib olishi mumkin. Shuningdek, quyidagi sifatlar: ziyraklik, tez va puxta eslab qolish, o'ylay olish, topqirlik, rivojlangan xayol, ishda tashabbuskorlik, mustaqillik va uning mahsuldorligi bolalar qobiliyatlarining ba'zi bir ko'rsatkichlari bo'lishi mumkin. O'qituvchi bolalar bilan har bir ishda tashabbus va ijodkorlik ko'rsatkichlarida ularni har jihatdan rag'batlantirib turishi kerak. O'quvchi qiynalib qolganda unga yordam berishga shoshilish yaramaydi. Qiyinchiliklarni esa asta-sekin oshirib borish lozim.

Shunday qilib, boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarda tasviriy san'at asarlari mushohadasi asosida ijodiylikni rivojlantirish uchun quyidagi pedagogik moillarga alohida e'tibor qaratish joyiz:

- bola har tomonlama rasm chizish jarayoniga kengroq va ko'proq jalb etish lozim, undagi fikrlar, qarashlar, munosabatlarning rang-tasvir asarlari orqali namoyon bo'lishiga erishishi darkor, rasm chizib bo'linganidan keyin bolani chizgan rasmi borasida, uning mazmuni haqida alohida so'zlatish va gapirtirish boladagi kechgan pedagogik jarayon xususiyatini chuqurroq singishi va turg'un holga kelishini ta'minlaydi.

Tartib-Qoidalariga Rioya Qilishni O'rganish;

- rasm chizish jarayonidan farzandlarni sabr, qanoat va chidamlilikka o'rgatish, ularning hayotini mazmun bilan boyitish, farzandlar hayotini maqsad bilan boyitish asosida ular kelajagini ta'minlash, farzandlarda o'z-o'zini boshqarish malakalarini tarbiya qilishda keng foydalanish va oilaviy va maktab pedagogikasi faoliyatini samarali va natijador bilish imkoniyatlari mavjud;

- tasviriy san'at asarlarini mushohada qilishda, boshlang'ich sinf o'quvchilarida tasviriy san'at namunalari asosida ijodkorlikni shakllantirishda ularda mustaqillik malakalari va o'z imkoniyatlariga ishonchni tarbiya qilish, ularning o'zligini anglash va "Men o'zim kimman?" savoliga to'g'ri javob olishini ta'minlash, o'z so'zida turish, bergan va'dasi ustidan chiqishni tarbiya qilish, o'z majburiyatlarini bajarishda qat'iylilik ko'nikmalarini hosil qilishda samarali foydalanish mumkin;

- shuningdek, farzandlarda qo'nim, mulohazakorlik, fikrlash, fikriy topqirlik, yangiliklarni yaratishga bo'lgan qiziqishni tarbiya qilish, sezgirlik, o'z ustida ishlash, o'z jismini boshqarish, aql va jismning birgalikdagi harakatlarini boshqarish, o'z jismi imkoniyatlarini real baholash kabilarda unumli foydalanish mumkin.

Rasm chizish jarayonida o'quvchi turli xislarni boshidan kechiradi. Ranglardan va rasm chiqish qo'lidan kelayotganligidan quvonadi. Rasm uning ichki olami ekanligini u ham biladi. Chunki uni faqat qo'llari harakati rasm chizishga undamaydi. Balki uning tafakkuriga o'ziga hos g'oya tug'ilgan bo'ladi. Bola mana shu g'oyani ushlab qolib, rasmga o'tkazmoqchi bo'ladi. O'ziga xos qiyinchiliklardan o'tiladi. Ya'ni bola bir narsani chizmoqchi bo'lsa, chizgan narsasi boshqacharoq chiqadi. Bola ruhan yangi yo'nalishni topishga intiladi. Hamda mana shu chizish jarayonida turli holatlar, vaziyatlar, fikrlardan o'tadi. Bolaning ongi shakllanana boradi. Bolaning malakalari ham shakllanana boradi. Bola chizish jarayonida turli bilim, malaka va ko'nikmalarni egallab boradi. Bola olamni anglay boshlaydi va o'z xulosalarini qiladi. Bolaning o'ziga bo'lgan ishonchi ortadi. U turli predmetlarning holati, geometriyasi, borliq, borliqda masofaning tutgan o'rni, ranglarni berishda jilolanish mohiyati kabilarga o'z javobini topa boshlaydi.

Binobarin, tasviriy san'at, uni rasm chizish jarayoni sifatida tashkil qilish, tasviriy asarlarni mushohada qilish jarayonlarining inson ongi, shuuri, qarashlari tizimi va fikrlash jarayoniga bo'lgan ta'siri kattadir. Bolaning o'z o'zi imkoniyatlarini aniq bilib olishi uchun aynan rasmlarni chizishi lozim. Shunga ko'ra, odamlarning ijodiy faoliyatini tashkil qilish bugungi dunyo rivojining muhim masalalari qatoridan o'rin oladi. Ayniqsa, chuqur iqtisodiy va ijtimoiy o'sish, islohotlar va o'zgarishlar davrida ijodiy odamlarga

bo'lgan talab keskin ortadi. Chunki jamiyatda bir narsaning o'rniga yangi, batamom o'zgacha, biroq taraqqiyotni ta'minlab beruvchi sohalar, yo'nalishlar, usullar zarur bo'ladi. Ijodiy odamlar aynan mana shularni yetishtirib bera oladi. Yangi O'zbekistonni yaratish va rivojlantirish bo'yicha sayi-harakatlar ham aynan mana shunday yangiliklarni yaratib bera oluvchi insonlarga bo'lgan talabni kun tartibiga qo'yadi. Bunday odamlarni esa tasviriy san'at, rasm, ashula kabi predmetlarni yaxshi o'rganmasdan turib, to'laqonlik shakllantirib bo'lmaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Sulaymonov A. Tasviriy san'at ta'limi sifati va samaradorligini oshirishning didaktik imkoniyatlari. - T.: 2017
2. Boymetov B., Tolipov N. Maktabda tasviriy san'at to'garagi. – Toshkent: 1995
3. Bulatov S.S., Jabbarov R.R. Tasviriy san'at asarlarining falsafiy va psixologik taxlili. – Toshkent: “Fan va texnologiya” nashriyoti, 2010.
4. Alimov F., Shodimetov X., Ibragimov A.. Kompyuter grafikasi va asoslari. –T. 2012